

ELŐFIZETESI ÁR:

Házhoz hordva:

Egész évre.....	36—
Fél évre.....	18—
Negyed évre.....	9—
Egy hétra.....	3—
Egyes szám.....	20 fill.

Szerkesztőség:

Deák Ferencz-u. 19.

UJSÁG

POLITIKAI NAPILAP

AZ ORSZÁGOS FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PART ERDÉLYRÉSZI HIVATALOS LAPJA

Alapította:

GOMBOS FERENCZ

ELŐFIZETESIÁR:

Postán küldve:

Egész évre.....	40—
Fél évre.....	20—
Negyedévre.....	10—
Egy hétra.....	3-50
Tábori posta.....	4—
Egyes szám.....	20 fill.

Kiadóhivatal:

Deák Ferencz-u. 19.

Kühlmann után Hintze

Megbukott tehát Kühlmann is. Mint már a háboru hozzászoktatott bennünket ahhoz, hogy ahogy az ágyu gyilkos száguldással ritkítja meg a katonák sorait, a politika sem kiméli az államférfiak harcos seregét. Kühlmann becsületesen, tisztességesen megpróbált diplomata-góg és felesleges szószátyárkodás nélkül, komoly akarattal küzdeni a békéért és most derékban törték ketté a karrierjét, amíg a főhadiszálláson járt információ-szerzésért, elcsapták, mint egy rossz cselekedet.

Minek tagadnók: a béke barátjai Kühlmann távozásában folytatását látják annak a cseppet sem kívánatos irányzatnak, amely Czernin bukásával felütötte fejét a monarchiában s amely most Németországban Kühlmann-t kívánta áldozatul. Kühlmann és Czernin, akik megteremtették az orosz békét s ezzel megszüntették a keleti frontot, mintegy dokumentumai voltak a békés irányzatnak.

Nálunk egy szürke vajmi keveset mondó név viselője váltotta fel Czernint, Németországban pedig egy katona, egy tengernagy, akiről csak annyit tudnak, hogy a Reventlovok és Tirpitzek iskolájához tartozik. Szóval a lehetőségek gondos mérlegeléséből szövendő béke harcosa helyett jön a fegyveres, feltétlen győzelem iskolájának exponense. Leg-alább is, a látszat azt mutatja, hogy Hintzet az annexionista nagynémetek segítették a külügyi államtitkárságba s a jövő fogja eldönteni, hogy ki lesz erősebb, az új államtitkár befolyástól mentes egyénisége, vagy a nagynémetek, akik prezentálni fogják a számlát az utódnak Kühlmannért, akik őt buktatták meg. Ez a számla: harc a végekimerülésig, az engesztelhetetlenségig, amíg egész Európa térdre nem hull a győztes germán szuronyok előtt. Ha mi volnánk a Hintze helyén: a számla kifizetetlen maradna, mert Európa szenvedő népei sürgősebb számlát tolnak Hintze elé. Számláját annak a békének, amely elsőként ezt a céltalan vérfürdőt szünteti meg. Hertling mai beszédében a breszlítovszki béke becsületes végrehajtásáról beszél s azt a hitét fejezi ki, hogy az orosz kormány is ebben a szellemben igyekszik beváltani ígéretét. Nős, ezt a békét még Kühlmann kötötte, hinnünk kell tehát abban, hogy nemcsak az orosz béke betartásában, hanem az általános béke óhajlásában sem változik meg a német külpolitika.

A központi hatalmak békekészsége nem változott

A birodalmi kancellár beszéde. — Az államtitkárváltozás nem jelent rendszerváltozást. — Békében akarunk élni Oroszországgal.

Berlin, július 11.

A birodalmi gyűlés főhizottsága előtt ma délután Hertling kancellár beszédét mondott, melyben kijelentette, hogy a külügyi hivatal vezetésében beállott változás a birodalmi politika irányán a legkevésbé sem változtat. A birodalom külpolitikája továbbra is azon az úton fog haladni, melyet a kancellár nyilatkozatai megjelöltek. Amennyire a kormányakarat figyelembe jön, a belpolitikai tekintetben tett ígéretek megtartottak. Kifelé a birodalmi politika programmszerűleg a pápa békejegyzékére adott válaszban van lefektetve.

— Az egész világ előtt — mondta Hertling — már régen ismeretes a német kormány becsületes békekészsége. Ezzel szemben áll azonban az a tény, hogy élelenségeinknek megsemmisítésére törekvő akarata továbbra is a legélesebben lép előtérbe. Így legutóbb Wilson és Balfour beszédeiben. Amíg e tekintetben változás nem történik, kénytelenek vagyunk tovább harcolni szabadságunkért és jólétünkért, abban a készségben, hogy a velünk ellenséges hatalmak valóban komoly tárgyalási indítványaihoz belemenjünk. A külügyi hivatalnak más személlyel való betöltése nem tárgyi véleménykülönbségekre, csupán személyi természetű megfontolásokra vezethető vissza, melyről bizalmasan közelebbi felvilágosításokra adhat okot. Kühlmann utódjával kiszemelt Hintze kötelező nyilatkozatot tett, hogy minden tekintetben követni fogja a birodalom eddigi politikáját.

— Önök — folytatta — valamennyien hatása alatt állnak most a moszkvai büntetnek, mely az egekig kiált. Minden jel arra vall, hogy a merénylet az antant buzdítására történt, hogy megint háboruba sodorja vele Oroszországot, amit azonban a legvégsőkig el akarnak kerülni. A jelenlegi orosz kormány is akarja a békét és szüksége is van rá és ezt mi támogatjuk. Mindazonáltal fülünket és szemünket nyitva tartjuk az oroszok belső eseményeivel szemben, hogy ne lépjenek meg esetleges kellemetlen fordulatok és ne történjenek velük jogtalanság. Gresakov emlékeztetését idézhetem erről: „Némák vagyunk, de nem vagyunk süketek.”

Ezután megemlítette, hogy július 1-én és 2-án a nagyfőhadiszálláson a császár elnöklete alatt beható megbeszélések folytak a külpolitika eseményeiről. Itt újlag leszögeztették, hogy a breszlítovszki béke alapján állunk, de a végrehajtást illetően nem nálunk, hanem Oroszországban vannak nehézségek. Hajlandók vagyunk arra, hogy a jelenlegi orosz kormány velünk szembeni lojalitásában higgyünk és különösen arra, hogy az orosz kormány berlini követének lojalitásában higgyünk. De épp oly feltétlenül el kell fogadnunk, hogy a jelenlegi orosz kormánynak meg lesz a hatalma arra,

hogy a népek adott lojális ígéreteit végrehajtsa. Rámutatott végül arra, hogy Oroszország területén folytonos surlódások vannak és egyik-másik hadsapat szünet nélkül átesap a szomszéd területre. Ez a körülmény azonban nem terít el bennünket a breszlítovszki béke alapjától s továbbra tárgyalásokat folytatunk a jelenlegi kormánnyal.

A Ház általánosságban megszavazta a választójogi javaslatot.

Wekerle nagy záróbeszéde. — Bethlen István javaslatát elvetették.

Budapest, július 11.

A képviselőház mai ülésén Scitovszky Béla elnök elnökölt, aki az ülést fel 11 órakor nyitotta meg.

Napirend előtt megválasztották a Hammersberger László lemondása folytán megüresedett jegyzői állásra Kovácsy Kalmánt, betöltötték továbbá a képviselőház 24 bizottságában megüresedett állásokat. Az elnöki jelentés után

Ossvinák András főmunkai képviselő szólalt fel. A javaslatot elfogadja.

Csermák Erő örömmel konstatalja, hogy a grófok állanak a nemzet élén és ők képviselik a nemzeti irányt. Magyarországon nem volt ez mindig így, hisz a grófok ezelőtt még magyarul sem tudtak. A magyar nemzet azonban beolvastotta magába a grófi tömegeket, ma már ők állanak a nemzeti irányzat élén. Birálja a választójogi törvényjavaslatot.

Csermák után az elnök a vitát bezárta és szünetet adott. Szünet után kihirdette a választások eredményét. Jegyzőül Kovácsy Kalmánt választották meg. Ezután a bizottsági tagok letették az esküt.

Wekerle elmondotta záróbeszédét. Elmondotta, hogy a kormány betérjesztette a választójogot, de mivel meggyőződött arról, hogy nem lehet késztülvinni, ezért csak a választások lettek volna hatra. Ha a választójog szempontjából igénybe vették volna a házfelosztást, akkor legalább egy évvel kitoltuk volna a reform megvalósítását, továbbá állandósítottuk volna a bizonytalanságot, a folytonos izgalmat a hangulatban. Lehetetlenség lett volna nagyfontosságú gazdasági, szociális kérdések megoldása. Vázsonyi maga azt mondta, hogy a magyar közélet nemzeti biztosítékait ne csak a választójogban keressük, hanem más egyebekben, pl. a közoktatás fejlesztésében. (Felkiáltások a baloldalon: Államosításban!)

Wekerle: Ez nincs benne a kormány programjában. Keressük továbbá a hadsereg nemzeti irányu kiépítésében, mindenképp padig a keleti és déli határon szükséges intézkedések megtételében. Ezek sokkal fontosabbak, mint a választójog, mert a választójogban pótolhatjuk a mulasztásokat, de ezekben nem. Ezért kellett a megértés útját keresnünk. A

avaslatot nem tekinti a magáénak a munkapárt sem, szülő sem, Tehát a középutat keresték, nem végleges a megoldás, csak ideleges. Nincs igazuk azoknak, akik a módosítások által százezrekre menő apasztást emlegetnek, mert a javaslat két millió 700.000 választót kontemplál, de ezekhez hozzáveendő a Károly-keresztesek és nők, sőt megvannak a javaslatban az automatikus fejlődés feltételei, pl. a kultuszminiszter intézményes biztosítékokat állít fel a felnőttek oktatására, ami évről-évre több választót jelent. Változtatás csak a második szakasznál van, a hat elemi felvétele. Még mindig nem tesz le a reményről, hogy a részletes tárgyalásnál érvényt szerezhessen a négy eleminek. A másik lényeges változás a Károly-keresztesek hadijogcímének korlátozása, de hiszi, csakhamar kénytelenek leszünk, talán már az új véderők tárgyalásánál, ezen jogcímet elfogadni. Feltétlenül híve a nők választójogának, de csak bizonyos határig.

Wekerle ezután a javaslat egyes pontjairól szól. Közöttük a fuvar költséget teljesen eltörölendőknek szeretné, de ha mégis szükséges lesz bizonyos fuvar költséget engedélyezni, azt a legesekélyebbre fogják redukálni. A bírák mellőzéséhez a választásoknál csak azért járul hozzá, mert ők maguk nem akarták ezen szerepet. A titkosság kérdésében elégnék tartja, ha a kerületek egyharmadában titkos lesz a szavazás, ahol a választók értelmiségi színvonala ezt megköveteli és ahol megvannak a biztosítékok a terror ellen. Állást foglal a beadott határozati javaslat ellen. Pop-Csicsó javaslatát és beszédét egyenesen visszautasítja. A nemzetiségek nálunk jogegyenlőségben részesülnek. A javaslatnak nincs egyetlen pontja sem, mely a románokra sérelmes volna. Bethlen indítványához sajnálatára nem járul hozzá, mint általános jogcímehez. A jogokat nem megszükiteni, hanem kiterjeszteni akarjuk. Aki a többnyelvű nemzet politikai energiáját kibaszni akarja, nem favorizálhat egy erőforrást, mert a többi így paragon fog keverni. Sem tradícióinknak, sem százados nemzeti politikánkknak, sem a jogegyenlőség eszméjének nem felel meg Bethlen indítványa, csak a magyarságot gyengítene. Nem fogadja el az indítvány második részét sem, mely vagylagosan a négy elemi akarja. Ez halomra döntene az egész javaslatot. A megértés alapja volt, hogy a négy elemi kihagyassák, azonban a magyar nyelvnek külön jogokat adunk, de nem főjogcímmel, hanem mint különös jogcímen. A választói jog keresztülvitelére csak ama feltétellel vállalkoztak, úgy mond, ha katonai követeléseink is teljesítenek. Amíg e biztosítékot meg nem kaptam, nem vállaltam a miniszterelnökséget. (Taps, éljenzés.) Kéri a javaslat elfogadását.

Ezután a szavazás következett. Károlyiék, Vázsonyiék és Andrássy kivételével a javaslatot a Ház elfogadta és az összes határozati javaslatokat mellőzték. Két órakor a vitát megszakították. Délután 4 órakor a részletes tárgyalásra térnek át.

A részletes vita.

A képviselőház délutáni ülését fél ötkor Szász elnök nyitotta meg.

Az első szakaszhoz Bethlen István szólalt fel. Nem fogadja el Wekerlének azon kijelentését, hogy módosítása sértene a hagyományokat és jogegyenlőséget. Számadatokkal bizonyítja, hogy indítványa nem jelent jogfosztást, mert mindössze hatvanhatezer választót rekesztenek ki. A miniszterelnök nyilatkozata után nincs reménye, hogy indítványát elfogadják, de a zászló becsületéért mégis benyújtja indítványát.

Utána Tisza szólalt fel. Sajnálja, hogy Wekerle nem fogadta el Bethlen indítványát. Ez lett volna a legjobb megoldás a jelenben és a jövőre is biztosította volna, hogy csak a magyar írni-olvasni tudók szavazhassanak. Ez nem akar jogfosztás lenni. Figyelmezteti Wekerlét, hogy az a hiba, melyet Bethlen indítványának elvetésével elkövetnek, a második szakasznál nem reparálható.

Vázsonyi Vilmos azt kérde Tiszától, hogy a Bethlen indítványát egész szövegében elfogadják-e?

Tisza: Igen.

Vázsonyi: Akkor ez ellenkezik nemcsak az 1913-iki álláspontjával, hanem azon bevezéssel is, melyet a bizottságban mondott. A magyarul tudás még nem jelenti a hazafiságot. Lehet hazafi oláh is, aki nem tud magyarul, de meghal a hazáért. Nekünk kötelességünk a nemzetiségek között is terjeszteni a kulturát, az írást, olvasást, de Bethlen indítványa analfabétaságra kárhóztatja a nemzetiségeket. Főcélunk a magyar nemzeti állam egysége, mellyel Bethlen indítványa egyenes ellentétben van, azért azt nem fogadja el.

Tisza visszautasítja Vázsonyi állításait. A magyarul tudás által szerinte könnyebben hozzáférhetőbbek lesznek a lelkek a magyar kultúrára.

Ezután az első szakaszt elfogadták, a módosításokat elvetették.

A második szakasznál Falussy Árpád megindokolta külön véleményét, hogy a négy elemi végzett magyarul tudók bevessenek a törvénybe. Ezzel 246.000-rel bővül a választók száma.

Batthyány Tivadar ajánlja javaslatának elfogadását. Majd meglátjuk, komolyan akarták-e a magyar nyelvet?

Hoch János közbeszól: Dehogy akarták, csak cégér volt.

Szilágyi Lajos benyújtja az általános vitáján jelzett módosításokat, hogy a bronz vitézségi érmesek is megkaphassák a választójogot. Ezután felel mindazoknak, akik vele a vitában személyeskedően foglalkoztak.

Jánossy Zoltán módosítást nyújt be, mely szerint a Károly-keresztesek, rokkantak, sebesültek, azon nyolc holdasok, akik maguk művelik földjüket, ha nincs is meg más kellékük, megkapják a szavazati jogot.

Az ülés 8 előtt végződött.

Uj védelmi vonalunk Albániában.

Budapest, július 11.

(Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

(HIVATALOS.) Olasz arcvonat: Nincs említésreméltó esemény.

Albániában csapataink új védelmi vonalon rendezkedtek be. A Devoli folyó völgyében visszavertünk egy francia századot, amely állásainkat igyekezett kifürkészni.

A vezérkar főnöke.

Német hivatalos jelentés.

Berlin, július 11.

(Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A nagy főhadiszállásról jelentik: Nyugati határ: Ruprecht trónörökös hadcsapata: Napközben élénk harci tevékenység, amely este sok helyen feléledt. Éjjel felderítő harcok. Bethlenetől északkeletre visszavertünk egy erősebb ellenséges előretörést.

A német trónörökös hadcsapata: Tűzelési tevékenység az Aisne és a Marne között. A Villers-Cotteretsi erdőből jövő ismételt ellenséges részleges támadások előőrseinket visszazoritották a Savierets-szakadékig.

Hat amerikai repülő közül, akik Koblenz elleni támadást kíséreltek meg. Öt kezünkre jutott, a bennülőket elfogtuk.

Ludendorff,
első főszállás-mester.

Művész képes lapok nagy választékban kaphatók a Gombos-papírüzletben, Deák Ferenc-u. 12

Mikes Ármán ötvenmillió villamosművet tervez. Bernády György csinál propagandát a vállalatnak.

— Az „Ujság” tudósítójától. —

Az erdélyi arisztokraták dolgozó-típusának egyik karakterisztikus képviselője, gróf Mikes Ármán és az ő érdekcsoportja nagyszabású technikai vállalkozás előkészítésén dolgozik. A terv propagálója és ügylátszik üzleti igazgatója Bernády György dr. volt marosvásárhelyi polgármester, utóbb főispán, aki nyugalombavonulása után ügylátszik közgazdasági téren akar érvényesülni.

Bernády tegnap Nagyváradra érkezett s a város intéző köreinek előadta kétségkívül nagyszabású, de kissé fantasztikus tervét az amerikai stílusú vállalkozásnak.

— Egy vizierővel táplált, nagyszabású villamosművet szándékszunk létesíteni — mondotta, — ötvenmillió alaptökével Alsóbisztra máramarosmegyei községben. Innen indulna ki egy körvezeték Huszton, Szatmáron, Nagykárolyon, Debrecenen, Nagyváradon, Hajduszoboszlón, Hajduderegen, Munkácsra és Szolyván keresztül vissza Alsóbisztrára.

— Készen vannak a tervek, amelyek szerint kétszáz méteres esést érnek el oly módon, hogy a Talaban folyó vizét egy négy kilométeres alaguton vezetnők át a Nagyvági völgyébe. Az így termelt villamos erővel elláthatnók az utba eső városokat és községeket olcsó világító- és hajtóerővel.

Ezt tervezi a Mikes-Bernády-konzorcium, mi azonban a tervnek egy olyan Achilles-sarkát fedezzük fel, amely nagyban veszélyezteti az akció sikerét. Nagyváradnak és Debrecennek is városi villamosmüve van, amely kizárja, hogy ezek a városok szabad tért engedjenek az ötvenmillió részvényiársaság konkurenciájának.

A hadbavonult iparosok állami segítése.

Összeírják a kolozsvári iparosok
veszteségeit.

— Az „Ujság” tudósítójától. —

A nagyobb ipari vállalatok, kivéve azokat, melyeket nem pusztított el az ellenség, a háboru alatt megtízszerezték üzemiüket és természetesen a jövedelmüket is. A nagyipar virágzása óriási lépéseket haladt előre, a kisipart pedig megölte a háboru. Az iparos hadbavonult, műhelyét becsukta s amíg ő a harc-tereken a háboruszkodás kényszerű mesterségét űzte, családja nélkülözött. De azoknak sem ment jobban a sora, akik elvéve itthon maradtak. Kezdetben a munkahiány, később pedig az anyag- és munkaerőhiány teljesen megbénította iparuk gyakorlásában.

A kormány elhatározta, hogy ezeken a kisiparosokon valamilyen módon segíteni fog. A segítség módzatai még ismeretlenek s egyelőre csak annyit lehet tudni, hogy a kereskedelmi kormány most dolgoztatja ki a hadbavonulás, vagy a hadállapotok folytán szükségessé vált kézműipari műhelyek tulajdonosainak támogatására irányuló munkaprogrammot. A kereskedelmi miniszter a munkaprogrammhoz szükséges adatok gyűjtésével, azok részére, akik valamelyik ipartestület kebelébe tartoznak, az ipartestületek Országos Szövetségét bízta meg, a szövetség viszont Kolozsvár város területén az adatok gyűjtésére a kolozsvári ipartestületet kérte fel.

Az ipartestület e célból már a legközelebbi napokban tagjaihoz kérdőíveket fog szétküldeni, amelyben részletes tájékoztatást kér a kolozsvári iparosok anyagi viszonyairól, valamint arról, hogy a háboru következtében műhelye milyen károsodást szenvedett. Ezekben a kérdőívekben választ kell adni a feltett kérdésekre

minden ipartestületi tagnak, tekintet nélkül arra, hogy katoná-e, vagy sem. Minden kérdésre lelkiismeretesen és tüzetesen kell választ adni s ha arra a statisztikai iven nincs elég hely, pótlapra is fel lehet jegyezni. A kitöltött kérdőíveket postán, vagy személyesen legkésőbb s hó 18-áig az ipartestülethez be kell adni. A kézműiparosok segítségéről van szó s mint-hogy a kormány akciója csak úgy lehet eredményes, ha pontos adatok birtokába jut, minden iparosnak önmaga és iparostársai iránti kötelessége a felhívásnak eleget tenni.

Nehéz viszonyok közt van a kolozsvári gyermekvédelem ügye. Mit mond Lévay Ödön dr. a vizsgálatok eredményéről?

— Az „Ujság” tudósítójától. —

Jelentette már az „Ujság”, hogy a napokban Ruffy Pál és Lévay Ödön dr. az országos gyermekvédelem belügyminiszteri szervezésének vezetői Kolozsvárra érkeztek. Ruffy Pál rövid ittartózkodás után elutazott, dr. Lévay Ödön azonban továbbra is Kolozsváron maradt, hogy az összes gyermekvédelmi intézményeket megtekintve és a tapasztalatról jelentést tegyen a belügyminiszteriumban.

Lévay József dr. befejezve feladatát, tegnap délután elutazott, megelőzőleg azonban tapasztalatairól a következőket mondta az „Ujság” tudósítójának:

— A kolozsvári gyermekmenhelyt egészségügyi és orvosi szempontból vizsgáltuk meg, azonban megfigyeléseink inkább szociális jellegű hibákra bukkant. Orvosi szempontból tekintve a menhely viszonyait, nem tulsz az azt mondanunk, hogy ebben az irányban többet produkálni lehetetlen, az egészségügyi követelmények körül azonban mizériák vannak, ami azonban társadalmi zavarokra vezethető vissza elsősorban. Olyan zavarokra, amellyel szemben és éppen ez a menhelyek mai legfőbb baja, még nincsenek eléggé felkészülve. A legnagyobb baj az, hogy igen nagy a zsufoltság, úgy, hogy a kontemplált rendes létszámnak négy-ötöszörösét is meghaladja a mai kontingens.

— Ennek természetesen a háborus viszonyok az előidézői. Az általános és főleg az élelmiszerdrágaság következtében a nevelésülők az egyes neveltető-telepeken, nem tudják felvállalni a csecsemők nevelését, vagy ha felvállalják, kötelezettségüknek nem tudnak eleget tenni és a gyermekek nagy része így a menhelybe kerül.

— Megvizsgáltam a kolozsvári neveltető-telepek egy részét, ugyszintén a kisbácsi telepet is és sajnos, mindenütt konstatálni kellett a háborus viszonyok által teremtett hiányokat. Momentán nem sokat lehet változtatni ezen az állapoton, de ez nem azt jelenti, hogy a gyermekvédelem ügyét veszély fenyegetné. Megemlíthetem, hogy az országos gyermekvédelem reformja ügyében nagyszabású tervezet készül, mely a háborus évek által okozott bajokon iparkodnak segíteni. Egyik célja a reformnak a menhelyek tehermentesítése, de emellett más nagyjelentőségű újításokat is fel fog ölelni, ameiyelekről azonban még korai volna nyilatkozni.

Désen elítéltek egy szélhámos bandát.

A megszarolt árdrágítók.

— Az „Ujság” dési tudósítójától. —

Dés, július 11.

Érdekes bűnügyben tartott tegnap főtárgyalást a dési kir. törvényszék. A bíróság egy csalókból álló társaság tagjai felett mondott ítéletet, akik egész szervezetet alakítottak az emberi hiszékenységre kiaknázására. A nem mindennapi zsarolóbanda ügye szorosan összefügg a Feder-féle katonaszabadítási perrel is, mert egyik tagjának, Nissel Károlynak feljelentése

foltyán helyezték letartóztatásba az ügy szereplőit.

Nissel Károly egy fővárosi ügynöki iroda tulajdonosa arra szövetkezett Knöpfel Antal kolozsvári rendőrségi besúgóval és még két alkalmas férfiaval, hogy árdrágítási ügyleteket fognak kinyomozni és leleplezni oly módon, hogy Nissel Károly összehozza az alkalmasnak talált feleket és amikor ezek az árdrágítási ügyleteket véglegesíteni akarják, az utolsó pillanatban megjelenik Knöpfel detektiv, aki a tettenért árdrágítókát előzetes letartóztatásba helyezi, később azonban a Nissel pártfogói közbelépésére jó pénzért engedékenységet tanusít és a pénz lefizetése ellenében az egész ügyet elmézi.

A haditerv sikerült és ily módon megszarolták Majnits Miksa dési szeszkereskedőt 2000 koronáig, Fülöp Izsák désaknai lakost fia állítólagos sorozási ügyének elhallgatása miatt 12.000 koronáig. Ezenkívül a Katz és Farkas-cégtől eladott, de soha le nem szállított szappanárú előlegének értékében 1600 koronát, Weizer Simontól le nem szállított szeszárú fejében 1000 korona előleget és valami nyirgyházi kereskedőtől közel 5000 koronát szedtek még ki.

A bíróság a vádlottak közül Nissel Károlyt, az enyhítő körülmények figyelembevételével 7 hónapi börtönbüntetésre ítélte el. Ugyanennyi büntetést kapott Knöpfel Albert is. Az ágent provokatőr szerepét eljátszó Remitz Jakab és Rottman József 3—3 hónapi fogházbüntetést kaptak. A bíróság ítéletét úgy a vádhatóság képviselője Sznikovits kir. ügyész, mint a védelem képviselői megappellálták. Az ügy közelebbről fog másodfoku elbírálás alá kerülni a kolozsvári kir. ítéletábla tanácsa előtt.

A piaci biráskodás első napja.

Poruljárt zöldségnagykereskedők.

— Az „Ujság” tudósítójától. —

A nap-nap után megisméllődő figyelmeztetések után az új piaci biráskodás tegnap megkezdődött. Gruca Lipót, a piaci biráskodással megbízott rendőrkapitány, tegnap munkába lépett és a Széchenyi-téren külön e célra felállított improvizált deszka-bodében statáriális gyorsasággal végzett azokkal, akik maximális áron felül bocsátották áruikat forgalomba. A piac közönsége, de főképp az eladók nagy respektussal szemlélték a nagy nyilvánosság előtt működő kofa-nyaktitól s kétségtelenül erkölcsi hatása az új intézménynek nem marad el.

Az első nap eredménye hét marasztaló ítéletet hozott. Váradí Ferencné alsójárai gyümölcskereskedő 5 napi elzárást és 75 korona pénzbüntetést, Veres Ferencné 20 korona pénzbüntetést, Lengyel Györgyné 2 napi elzárást és 50 korona pénzbüntetést, Airizer Istvánné 50 korona, Profunter Jánosné 30 korona, Kiss Józsefné 50 korona, Z. Szabó Istvánné 100 korona pénzbüntetést kapott.

A piaci bíróság által elítelt elárusítók nem annyira a pénzbüntetés, mint inkább az erkölcsi megszégyenítés miatt voltak felháborodva és azért, hogy áruikat a pénzbüntetés fedezésére elkobozták és maximális áron azonnal ki is árusították.

Hét ítéletet hozott a piaci bíróság, de nagyon keserű napot okozott egy Deák Ferenc-utcai és egy Ferenc József-uti zöldségnagykereskedőnek. Azok a piaci árusok ugyanis, akik nem akarták áruikat maximális áron a piactereken eladni, beszállították ezekben a csomagezöldségkereskedésekbe, ahol a napi áron felül vásárolták meg. A piaci órség tagjai szemmel kísérték ezt a zugvásárt s mikor már olyan nagy volt a készlet, hogy alig fért a helyiségbe, odacsodították a vásárlókat és az egész készletet a tulajdonosok nagy sopánkodása közepette a maximális áron adták el.

HIREK.

— (A földgázvezetékét ebben az évben kiépítik.) Tegnap ülést tartott a földgázszerveződes ügyében kiküldött szűkebbkörű bizottság.

Ez alkalommal mutatta be Nemes Ferenc dr. tanácsos a szerződéstervezetnek azt a részét, melyet az eddig folytatott tanácskozásban nem vettek tárgyalás alá. A bemutatott tervezet szerint a szerződést úgy fogják megkötöni, hogy a földgáz a társaság köteles lesz a város mindenkori szükségleteit kielégítő hálózattal bevezetni. Nemes Ferenc dr. tanácsoshoz kérdésti intéztünk a földgáz bevezetésre vonatkozólag. Kijelentette, hogy a legnagyobb reményeket fűzi a megoldáshoz és kétségtelennek tartja, hogy a vezeték még ebben az évben elkészül és ha csak lényeges akadályok nem lépnek fel, a jövő évben már földgázzal fűtenek Kolozsváron.

— (A kolozsvári rendőrség és az államosítás.) A miniszterelnöknek a képviselőház tegnapi ülésén a rendőrség államosítására vonatkozó törvényjavaslata Kolozsváron nem keltett valami viharos lelkesedést, sőt ellenkezőleg a legnagyobb elkedvetlenedést idézte elő. Az államosítás tervezetét főképp az anyagiak szempontjából fölötte sérelmesnek tartják, mert államosítás esetén a rendőrtisztviselők fizetése jóval alacsonyabb lesz. A rendőrség államosításával kapcsolatos leltározást a rendőrség tegnap fejezte be. A kolozsvári rendőrség összes ingóságainak értéke 646.644 korona 35 fillért tesz ki. Ha az államosításból valóság lesz, ennyit kell fizessen a kincstár a város közönségének.

— (Lezuhant a budapesti postarepülőgép.) Altstadtból táviratozzák: Szerdán délután 5 óra tájban a bécs-budapesti postarepülőgép Altstadt környékén lezuhant. A pilóta sértetlen maradt. A megrongált gépet tegnap visszazállították Bécsbe.

— (A dési dohány-panama.) Désről jelentik nekünk, hogy a városban nagy feltűnést keltett az ottani katonai rendőrségnek az a leleplezése, hogy Gálócsy Samu dohány-nagyárudájának trafik-áruik csak részben jutnak a közönséghez, mert az érkező dohány-csomagokat a vasutól egyenesen a vidékre szállítják, ahol bizonyára nem a megszabott áron értékesítik. Állítólag sok tízezer korona értékű dohány elkötyavelyeléséről van szó. Gálócsy ellen megindult a nyomozás, de ő azzal védekezett, hogy a manipulációról mit sem tud, azért üzletvezetője, Jónás Károly a felelős. Jónás viszont azt adta elő, hogy a dohányból tiz zsákok tényleg a rendes árusítás kikerülésével adott el, de nem uzsora áron, hanem a katonai rendőrségnek, így akarván a vexaturától megszabadulni. — Tény az, hogy a fejelentést a katonai rendőrség tette meg Gálócsy ellen. Gálócsy most — mint nekünk jelentik — lemondott a trafik-jogról, ami azonban nem jelenti az ellene folyó vizsgálat megszűnését.

— (Kállay Jolán öngyilkos lett.) Budapestről jelentik: Kállay Jolán, több vidéki színháznak, így a kolozsvárinak is sokáig operett-prímadonnája, agyonlőtte magát és meghalt.

— (Egy 80 éves asszony nyomora.) Özv. Moldován Jánosné Dalos-utca 17. szám alatti lakos egy éve ágyban fekvő beteg és nyomorek fia a legnagyobb nyomorban élnek és valósággal az éhséggel küzdenek. Házbérük már hónapok óta nincs fizetve. Lapunk utján kerik a nemesszivü embereket, hogy inségükben nyújtssanak nekik segítséget. Az adományokat közvetlen címükre kerjük küldeni.

— (A kolozsvári nyugdíjasok gyűlése.) A kolozsvári vasutas nyugdíjasok, nyugbérések és kegydíjasok, valamint a mozgalmukhoz csatlakozott más állami nyugdíjasok f. hó 14-én, vasárnap d. u. fél 4 órakor fontos ügyek megbeszélésére közgyűlést rendeznek, amelyet ez alkalommal már nem az „Összhang” helyiségében, hanem a városháza közgyűlési termében fognak megtartani.

— (Koszorúmegváltás) címén Wolff Attila főerdőtanácsos elhunytá alkalmával Bordeaux Géza zenetanár 20 kronát adományozott a kolozsvári vakok intézetének.

— (Reklam hirdetés) az Ujság vasárnap reggel megjelenő számára felvesz a kiadóhivatala, Deák Ferenc-u. 12.

— (Elveszett 7 liba a Magyar-réten) Križbaj-utca 20. sz. alól, kettő közülök piros festékekkel jegyezve. Becsületos-megtaláló, vagy nyomravezető nagy jutalomban részesül fent nevezett helyen, Löbli Lőrincnél.

— (Az „Első Kolozsvári Omnibusz Vállalat” kocsija közlekedik vonat indulás és érkezéshez. Indul a Mátyás király-térről vonatindulás előtt 40 perccel.

Irodalom és művészet

*

Eljen a király! Divatjamult, rojalista és köztársasági hecceken elméskedő francia bohózat, az „Eljen a király!”, amelyet tegnap mutatott be a színház. A darab vaskos helyzetkomikumain kivált ott derült hangosan a közönség, ahol a szereplők a maguk tuzásaival tölték meg a halványan csergedező ötletmorzskákat. Kivált az együttesből Lengyel Vilmos jókedvű és elegáns bonviván-alakja, Fekete Mihály szeretetreméltó bonhomija, Szabados P., László Aranka, Izsáky Margit, Berky József, Nagy Gyula vidám alakítása. A zsufolt ház közönsége sokat tapsolt a szereplőknek.

* **Nagy Ilona a Budai Színházban.** Nagy Ilona, a kolozsvári Nemzeti Színház kiváló művésznője a napokban nagy sikerrel vendégszerepelt Budapesten. A fiatal művésznő a Budai Színházban lépett fel és Shakespeare trágédiájában, a „Romeo és Júlia”-ban Julia szerepét játszta, melyhez Kolozsváron is legszebb sikerei fűződnek. A vendégjátékról az összes fővárosi lapok a legnagyobb dicsőrével emlékeznek meg.

* **A Biaséni-orfeum előadásai** — a nagyszerű Kőváry-esték után — ismét folynak a maguk kitűnő megszokott medrében. Nehány napig még az eddigi műsor marad érvényben, amelynek számai közül Rubens gyorsfestő, Hella Santow a kaucsuknő és Hansi Room az énekesfancos nőimitator állandóan zajos tetszést aratnak. Változatlanul nagy a sikere esténként a D. Várady Adus kupléinak, Szilágyi Juci és Marosi Vilmos duettjeinek és magánműsorainak és a két Harold grációz táncoktatóinak. Közkhívánatra felélevenítték a nagyszerű Biaséni-triót is. Jegyek telefonon is rendelhetők.

* **Eljen a király!** Ma, pénteken este másodszor adják Weber és Hennequin pompásan mulattató és kacagtató bohózatát, az „Eljen a király”-t.

* **Árva László király.** Herczegh Ferenc nagyszerű és nagy vonzó erővel bíró történelmi színműve, az „Árva László király” szombaton este fog Lengyel Vilmostal a címszerepben 14-edszer színterülni.

* **Vasgyáros — Sárga csikó.** Két utolsó mérsékelt helyáras délutáni előadásul szombaton délutánra a „Vasgyáros” és vasárnap délutánra a „Sárga csikó” van műsorra tűzve.

* **Tatárjárás — utolsó előadás.** A nyári évad befejezéseül vasárnap este Kálmán Imre „Tatárjárás”-a kerül színpadra. Ez lesz ennek a világsiker aratott magyar operettnek a 75-ik előadása.

Szivek lovagja — az Egyetem-Mozgóban. Ma, pénteken, szombaton és vasárnap mutatja be az Egyetem-mozgó Psilanderrel a címszerepben a Nordiskgyár pazar ujdóságát, a „Szivek lovagja”-t. Színpadra fog kerülni ezenkívül még az „Átkos arany” c. Nordisk-film is.

Hansen kapitány kalandjai — az Uránia-ban. Ma, pénteken lesz Harry Piel grandiózus filmje, a „Hansen kapitány kalandjai” az Uránia-ban utoljára látható.

A bünjel — Aranyat vasért! Az Uránia szombati és vasárnap műsora keretében két sláger, a „Bünjel” c. dráma és az „Aranyat vasért” c. vígjáték fog bemutatásra kerülni.

FŐSZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **GOPPOLT GYULA**
FELELŐS SZERKESZTŐ: **SZÁSZ ENDRÉ**
LETTALAJDONGOS: **GOMBOS FERENCZ LYCEUM-KÖNYVNYOMDA**
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATALI TELEFON: 204

Egyetem-Mozgó

Pénteken:

Szivek lovagja.

Szombaton:

Szivek lovagja.

Uránia Színház

Pénteken:

Hansen kapitány kalandjai

Szombaton:

A bünjel.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetésekről a meg emelkedő anyagdrágulás miatt **10 szóig 3-50 K, minden további szó 30 fillér**

A címző és vastagabb betűkkel szedett szó duplán számít. Apróhirdetéseket felvesz a Gombos-papírnyomda (Deák F.-u. 12. sz.) bezárólag d. n. 6 óráig, azontúl feladott apróhirdetésekre kétszeres ár fizetendő.

29 éves jó megjelenésű vagyonos fiatalember vagyok, nősülés céljából ismeretséget kötnék szintén vagyonnal bíró és szép leánnyal vagy gyermektelen fiatal özvegygyel. Fényképes ajánlatokat kérek „Boldog házasság” jelíggére a kiadóba. 1108

Megvételre keresek egy jó egerésző Foxi-kutyát. R. Gy. Erzsébet-u. 6. szám. 11

Eladó vagy esetleg bérebeadó a főtér közelében egy kávéház és vendéglő. Értekezhetni Hegyalatti-u. 9. szám. 12

Monárni keresek kétkövu malomhoz, ki nyersolaj-motor kezeléshez ért és eddig is kezelte. Klein Fejérd. up. Kolozsvár. 13-2

Keresek sürgősen használt könyveket a Marianum II. polgári osztály részére. Petőfi-u. 13., kapu alatt. 14

Keresek megvételre egy jókarban levő kisebb biciklit és főbertet. Szabó, Hosszu-u. 31. 15

Perzsa-szőnyegeket szak-szerű javítását elvállalom, Adjiman Leon Kolozsvár, Hegedűs Sándor-u. 5. 16

Eladó mázsa-mérleg, mely 2 mázsát mér. Holdvilág-u. 11. sz. 17

Gőzseplő-garnitúra gyári felszereléssel eladó. Értekezni Árpád-ut. 30. szám. 18

Ki fogadna örökbe egy tíz hónapos egészséges, szép leánygyermekét. Ipar-u. 14. 19

Eladó ablakok tokokkal. Megtekinthető d. u. 4-5-ig Bartha Miklós-u. 3. 20

Fűszer- és vegyeskedés, forgalmas helyen, betegség miatt eladó. Megkereséseket „Mégélhetés” jelíggére a kiadóba. 1

Butorozatlan szoba kivételre kerestetik. Értesítések „K. W. 15.” jelíggére a kiadóhivatalba kéretnek. 1166-3

Munkásnök felvételnék „Johanna” szikvizgyárban Kriza-u. 8. sz. 1179-3

Eladó ház Kalauz-u. 21. sz. 2 lakosztály udvar és melléképületek. Értekezni Nagy Imre Máv. raktáraknál. Küküllőszeg. 1181-3

HIVJA FEL

129-et

és foglaljon le asztalt a **Biaséni Orfeum** esti előadásához.

Hirdetmény bérpaloták eladására

A kolozsvári róm. kath. egyházközség a Mátyás király-tér 30, illetve Szent-egyház-utca 1. és 3. számú kétfelület és az 5. számú háromemeltes bérpalotáinak eladására versenytárgyalást hirdet.

Ajánlat tehető az 1. és 3. számúra együttesen 800,000 korona kikiáltási áron felül; az 5. számúra 500,000 korona kikiáltási áron felül, vagy együtt mind a háromra 1.300,000 korona alapon felüli összegben.

Ajánlatok, amelyekhez 10 százalék bánatpénz, vagy ennek megfelelő érték-papírnak az egyházközség pénztárába letétbe helyezését igazoló nyugta csatolandó, az egyházközség gondnoki hivatalához (Mátyás király-tér 14. szám) folyó hó 23-án délelőtt 10 óráig nyújtandók be, ugyanaz nap d. e. 10 órakor veszi kezdetét a szóbeli versenytárgyalás.

Ugy a versenytárgyalásra, mint az eladásra vonatkozó feltételek alóli gondnoknál a hivatalos órákban megtekinthetők.

Kolozsvért, 1918. július hó 10-én.

Várad Albert,

a r. k. egyház gondnoka.

Ha butorokat akar venni

ne sajnálja az utat Maros-Vásárhelyre és

tekintse meg

Székely és Réti

erdélyrészi butorgyár részvénytársaság kamarai szállítók

butortermeit.

9055

Ebédlők, uri- és hálószobák, szalonok, vas- és rézbutorok, szőnyegek, függönyök, zongorák hatalmas választékban, jutányos árak mellett.

Munka- és üzemvezető

felvétetik a **Haditalpgyárban** Deák Ferenc-utca 8. szám. 3